ГОДИНА XII. На Цетињу, у Недјељу 20. Фебруара 1883. БРОЈ 8.

Излази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији »Гл. Црногорца« на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шиљу се уреднштву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

Потоњи стриц Његовога Височанства Књаза

В. Крцо Петровић

преселио се у вјечност 19. Фебруара ов. г. у 11 сах. пр. подне у 52. години свога живота, иакон дужега боловања.

Покојник вјерно послуживши за живота свога Владајућем Дому и Отаџбини лијеже у гроб с одуженим дугом сваког Црногорца, а са свијетлом свједоџбом о својим дјелима коју ће му сваки Црногорац дати и која ће служити потомству за примјер.

Име његово уписано је у најсјајнија дјела Црне Горе, коју је и он јуначким прегнућем својим и пожртвовањем помогао одржати, оснажити и прославити међу браћом и у свијету.

За то ће му данас над гробом његовим сваки Црногорац рећи:

Лака ти црна земља!

ЦЕТИЊЕ, 19. Фебруара.

Финанцијска политика једне владе не смије никад губити из вида материјално благостање земље и народа.

То је основно правило, којега се савјесно придржавају, или боље рећи: којега би требало да се савјесно придржавају све просвјетљене владе у државама правнијем и добро уређенијем.

Из тога правила изилази задатак за владу, да у својој финанцијској политици никад не прелази ону границу, која јој се полаже самим материјалним стањем народа, о ком вазда мора тачан рачун водити.

Кад би влада једна преко те границе прешла, кад би у својим финанцијским потраживањима засјекла у саму главницу народа, она би тијем засјекла у будућност његову, оштетила би га у самијем условима опстанка његова, а тијем би задала смртоносан удар цијелој држави. То не смије, или не би требало да чини влада једна ни у трепуцима моментане, пријелазне потребе, никако пак да јој то пријеђе у систему.

Ево за што.

Без народа нема државе. Без народног благостања нема државне финанције. Ко унапређује народно благостање, тај унапређује и државне финанције. Ко напада народ у његовом имању, тај за дуго не може водити ни државне финанције, јер с исцрпаним народом исцрпане су и касе државне.

С тога свака мудра и савјесна, свака патриотска влада иде за тијем, да у финанцијским потраживањима својим не дирне у главницу народа, а с друге стране да економском политиком настоји да се развије и оснажи материјално благостање народа.

Политика министарства финанције не смије бити једностранa; она не смије бити управљена само на то како ће се из народа извући што више средстава за подмирење потреба државнијех, без обзира на то хоће ли се тијем извлачењем пошепути основа материјалнога благостања у народу и не мареће за то што би се тијем имутњи народ претворио у пролетаријат. Па не само што се мора пазити на ту границу, него се још и то тражи, да влада активно потпомаже развитак благостања народа, јер тијем потпомаже она да се прошири и оснажи извор из којега она сама црпе средства за подмирење својих потреба. Јасно је за сваког, да ће и влада бити у толико више у стању да подмирује потребе државне, у колико је виша могућност, да се из тога извора, без штете за народ, што више црпсти може.

За то финанцијска политика мора вазда ићи испод руке са економном политиком. Једна од друге не смије се одвојити, једна без друге не може за дуго радити на корист земље и народа. Прва, узимајући од народа што треба за државу да би се подмириле потребе њене, пази да не засијече предубоко, да не оптерети народ преко мјере, да му не дирне у живац економски. Друга настојава, да држава својим скупним и моћним средствима буде у свему и свачему на руци народу, да што више напредује у свом материјалном благостању, да му се главница повећа и оснажи.

Срећне су оне државе, у којијема владе назе, да им се добро слажу и подударају и финанцијска и економска политика. Ту народ и даје и има, даје држави доста и опет доста остаје и њему самом, па на тај начин лијепо напредују и он и држава. Он даје држави, а држава њему, по стародавном финанцијском начелу: do ut des (дајем ти, да ми даш).

Смијемо ли ова општа начела која су науком освештана, узети за мјерило и за директиву, кад хоћемо да приступимо оцјени финанцијске и економне политике наше државе?

Не само да смијемо, него и морамо у толико више, што је наша држава, у том погледу, са свијем нова и млада, што се у њој тек сада ударају основи финанцијске и економске политике онакове какову видимо и у другим напредним државама; у толико више, што је свака држава у почетку свога свестраног уређења у много већем искушењу и опасности да пријеђе границу коју јој поставља степен народнога благостања, него ли иначе.

Како се у старој Црној Гори водила финанцијска и економна политика, то је ласно казати су неколико ријечи: да се вазда нађе понешто праха, олова и оружја и да се с тијем чини што већа економија.

Новој Црној Гори хоће се много више. Она тражи не само доста праха и олова, него и пушака од нове системе, и топова од свакога калибра, брдских, пољских и позиционих и свакојаке друге убојне опреме. Нова Црна Гора хоће добријех путова кроза сву земљу, хоће добре и за морску пловидбу угодне портове на својим пристанима, хоће нове извозе и нова подвозна средства за своје производе. У новој Црној Гори виче се: дајте нам школе кроз сву земљу и у свако сеоце основне а у пријестоницу средње! У новој Црној Гори заводи се нова управа и нови судови и т. д.

Потребе су дакле нарасле у необичној мјери. А јесу ли у истој мјери нарасла и средства? То ће најбоље знати наш министар финанције. А ми, и ако нијесмо посвећени у тајни збор његовијех протокола, држимо да не ћемо погријешити, ако речемо, да су нам потребе много веће него што су средства која нам стоје на расположењу. Истина, Црна Гора није више опако тијесна као што је била; она није више ни опако гола и крњевита као што је била. Али то, што данас има Црна Гора више него прије и што је у њој пријеђе и богатија — то њој није с неба спало, него је с великом муком извојевала и примила у руке своје у опалом и исцијеђеном стању.

То што би имало бити извор благостања Црне Горе — то ваља тек да се предигне из слабости, да се подигне на ноге, да проживи новим животом.

Да се то постигне, ваља улагати нов труд и нову муку, а при том — ограничавати се у својијем потребама на најнужније.

Ето, по нашем мишљењу, кључ за данашњу нашу финанцијску и економску политику. Не ваља разрогачити очи и раширити срце, па хтјети што је немогуће; ваља се стегнути и ограничити на хљеб насушни, а радити својски, да се у будућности што више постигне и што више има. Јест истина да би лијепо било кад бисмо имали и путова и портова и бродова и школа и свега доста. Ко то не би желио? Али кад бисмо ради тога морали начети капиталну снагу народа, ко би нам се онда возио по тијем путовима и на тијем бродовима, ко би нам нашао у те школе? Ваљда голи и боси и гладни Црногорци?

Не дао Бог!

За то — festina lente! Жури се полагано!

Француска је, иза мучне и дуге борбе у којој се на више страна сумњало о републиканским врлинама француског народа, опет добила ново министарство. У њему су: *Жил Фери*, предсједник и министар просвјете; *Шалмел-Лакур*, министар иностраних дјела; *Валдек-Русо*, министар унутрашњих дјела; *Мартен-Фељ*, министар правде; *Тирар*, министар финанције; *Рејнал*, министар грађевина; генерал *Тибоден*, министар рата; *Шарл-Брен*, министар поморства; *Херисон*, министар трговине; *Мелин*, министар пољодјелства; *Кошери*, министар пошта и телеграфа.

Као што се из овијех имена види, министарство је састављено из људи познатијех, који су друговали с Гамбетом и који припадају у главном његовој партији. По томе ово министарство може се сматрати као друго издање „великога министарства“ које је под Гамбетом за кратко вријеме министровало, а предсједник његов Жил Фери, који је претходио министарству Гамбетину и утр'о му пут, може се данас сматрати као наслједник Гамбетин.

Предсједник републике француске, повјеривши састав новога кабинета Феријy, учинио је своју дужност према земљи и данашњем њеном положају. Нови кабинет доиста одговара како парламентарној ситуацији Француске, тако и потребама њене цјелокупне политике и очекивањима јавнога мишљења. Својим саставом ово министарство повраћа се на начела владе Гамбетине, за којом данас, иза жалосног искуства које је Француска проживјела у потоњој периоди у својој унутрашњој и спољашњој политици, народ француски има довољно разлога да од свег срца жали. Ново министарство узето је скроз из републиканске уније, дакле из Гамбетина логора; у њему нема никакве мјешавине; од демократске уније и од радикалне љевице Фери није хтио никога узети у кабинет, очевидно за то што му је намјера била да кабинет има јединствену вољу и да тијем преставља државну власт у потпуној снази и озбиљности, што је нарочито у овом моменту, када су монархисте устале против републике, за Француску неопходно нужно. Кабинет ће се дакле и у парламенту ослањати само на своју фракцију, која истина није велика — броји тек нешто преко сто чланова — али је својим програмом и својим угледом у стању да у сваком случају привуче к себи из свијех партија толику бројну снагу колика се тражи у државама уставнијем за парламентарно владање.

Ново министарство већ је ступило пред парламенат са својим програмом. Програм је чист, јасан, одлучан и врло практичан. У њему се министарство најприје изјашњује о питању, које, има већ мјесец дана, занима цијелу Француску најживљим начином. *Жил Фери* и његови другови казали су јасно шта мисле чинити у том питању; они траже закон, који не ствара нове кривице штампарске, по којим се могу угушити подстрекавања на буну јавним путем; они изјављују да се не ће устручавати послужити се и правом строге полиције, ако би нужда наступила, да се република брани од умишљаја противничкијех; дакле не ће допустити, да се под маском либерализма од републиканске владе начини карикатура, под којом се ствари пуштају да иду како иду.

По што је то пресно питање у свом програму на чисто извела, нова влада француска изјавила је да хоће да тјера политику републиканску, политику реформа. Влада напомиње комори, да је и она сама бирана под девизом коморе реформаторске. И ако је под том девизом бирана, ипак протекла је читава једна година без икаквијех реформа, и Француска стоји данас пред онијем истијем питањима, пред којима је стојала у Јануару 1882. Читава једна година изгубљена је за Француску. Влада намјерава да озбиљно приступи тијем питањима, али ипак прави избор међу њима, те им жели редом и по потреби приступити. Тако она најприје обећава да ће предузети реформу судова и опште, закона војничкијех, закона социјалних, закона економских, индустријских и занатлијских и т. д. При том не ће заборавити ни на једну од најпресиијих мјера у данашњој Француској, од које зависи будућност њених финанција и цијела њена економска ситуација, а то је: уређење жељезничког питања. Уједно обећава да ће уредити и питање о устројству протектората над Тунисом.

Што се тиче спољашње политике, нова влада француска вели у својој изјави, да ће то бити „политика мира, коју су и досадашње владе у Француској водиле, има већ двадесет година. Мир је прва потреба, коју дубоким инстинктом својим најжешће осјећа цијела велика демократија. Но политика мирољубива не мора бити политика нерадна. Свукуд и у свијема питањима, гдје су заложени наши интереси, или наша част, ми хоћемо, ми смо дужни да одржимо Француску на висини која јој приличи. Баш за

те што хоћемо да одржимо нашој отаџбини њен морални углед и њен кредит међу народима, баш за то је нужно да покажемо Јевропи да имамо једну владу која не живи од данас до сјутра, која је добро наоружана против свијех факција биле оне које му драго, која води управу јаку и поштовану, да имамо владу републике парламентарне која почива на трима првим врлинама француским: на доброј вољи, раду и оданости к напретку.“

Тако нова влада француска у свом програму. Обећањима њеним не ће заиста ни један Француз имати шта да замјери. Али обично је, да је свака нова влада издашна с обећањима и да их просипа пред народ из оба рукава и из њедара, када ступи на управу. При том и ова влада, као и све дојакошње у Француској, имаће да се бори с великијема тешкоћама, које леже у унутрашњем стању и расположају друштва француског, јако узмућеног и усколебаног превратним друштвеним тежњама.

Нова влада моћи ће се, о томе свак може бити увјерен, с успјехом борити против монархистичких навала и против црквенских претенсија. Она ће лако побједити и претенденте и папу. Но како ће побједити социјално-револуционарну хидру, којој сваки дан нове главе расту, која је у Француској мах отела и која хоће да је растворн на комунске честице, то нико данас не може погодити. Пође ли овој влади за руком, да ту опасност од Француске отклони, опасност која јој данас једина озбиљно пријети, онда ће се ово министарство учинити вјечито заслужним за отаџбину.

Иначе, као што је сва прилика да ће бити, Француска иде у сусријет мутним и жалосним неизвјесностима.

Са дунавске конференције.

О расправама, које се воде на дунавској конференцији у Лондону, налазимо у листовима ове вијести:

У једној од прошлијех сједница прочитао је лорд Гренвиљ закључење конференције, којим се одбија молба краљевине Србије да буде пуштена на конференцију и у јевропску комисију. За тијем је заступник руски г. Моренхајм прочитао подужи мемоар о захтјевима и тражбинама које чини влада руска у погледу дунавскога рукава Килије. Русија ту у главном тражи, да она има искључиво правосуђе и власт над тијем рукавом и да има право да га регулише и да на њему гради што јој је воља без икакве контроле и без одобрења јевропске комисије. За то обећава руска влада, да ће пристати, да се с том комисијом погоди о појединим условима и одређењима за пловидбу по том рукаву. Даље је изјавио г. Моренхајм, да ишчекује од своје владе још ближа изнијешћа и подробности које се нада да ће му донијети први курије, те ће их моћи у првој идућој сједници конференције саопштити. Као што се јавља, Француска ће се најмање противити руским захтјевима. Француска држи, да захтјевање Русије није неоправдано, јер је Русија с обије стране килијског рукава суверени господар. Француска се не ће ни том опирати, ако би Румуњска хтјела да учини и рукав св. Ђорђије пловним. Истина, да су по париском уговору сва три ушћа дунавска подвргнута контроли јевропске комисије, инак држи се да ће се оставити Русији у потпуној власти килијски рукав, у толико прије, што се сама јевропска комисија изјаснила, да задржава за се рукав од Сулине и да ће своју контролу ограничити само на то ушће. По томе Русија може тражити Килију за собе. Француска ће без сумње за ту уступку Русији тражити од ње нека јемства, која ће Русија ласно дати. Инглеска кажу да није толико наклоњена Русији у том питању, но инак држи се да не ће правити безусловну опозицију. Како се друге силе држе у овом питању, то још није довољно познато.

* * *

Конференција је до сада свршила само двије тачке свога програма: проширење надлежности дунавске комисије до Браиле и Бареров пројекат, а трећа тачка: продужење пуномоћија дунавској комисији и килијско питање још није ријешено. Што се тиче килијског питања преговори се још једнако воде између Русије и Инглеске. Изгледи су да ће се споразумљење постићи на том основу, да се Русији уступи право да може преко својих органа регулисати килијски канал, а она опет да се обеже да вазда стоји у извјесној сагласности са дунавском комисијом и да овој не смета у радовима њеним око Сулине ни обрту на том ушћу дунавском.

Што се тиче Бареровог пројекта, није истина да је овај најприје мијењан на тек онда на конференцији примљен. Конференција га је прихватила у цијелости. Но листови аустро-угарски додају, како је влада аустро угарска војна и склоњена, да у појединим питањима учини све могуће концесије, само ако се пристане на двије главне тачке, од којих Аустро-Угарска не може никако одступити, а то је: да она има стално предсједништво у мјешовитој комисији и да та комисија има сва нужна права којима ће очувати свој углед и своју самосталност.

* * *

О важности килијскога рукава налазимо у једном њемачком листу ове податке:

„Еле Русија је себи из дунавског питања осјекла најљепши комат, ако јој т. ј. остане сав и неокрњен. Кад Русија једном стане на килијски рукав, кад га прокопа и пловним учини, онда га јој нико више узети не ће, он остаје за вазда њена својина и њен добитак. У накнаду за то добиле су остале силе само продужење пуномоћства дунавске комисије над Сулином, о чем ће се за неколико година поново расправа повести. Сада без икаквог спора има Русија у својој власти један дио дунавског ушћа, и ако се обистини, што већ сада прорицу хидротехничари, да ће се килијски рукав, који већ сада прима двије трећине дунавске воде, кад га Руси регулишу, као што се спремају, напунити свом водом дунавском, онда ће он постати једино ушће дунавско, а комисија дунавска остаће у Сулини на пијеску са свим својим правом. Русија је то знаменито право постигла незнатним уступкама: Инглеској је оставила слободне руке у Мисиру а Аустрији је дала што ова жели, т. ј. да буде господар на средњем дијелу доњега Дунава. У Бечу су због тога јако нерасположени, јер увиђају да су Русији много више дали него што су сами добили; нарочито се Мађари љуте на то попуштање Русији, па да би их из Беча ублажили, причају им, како килијски рукав има само културни значај, и да он не може нанијети штете Аустро-Угарској, него само Француској и Инглеској, јер само ове преносе своју робу преко Сулине, па кад је њима право што ће Килија доћи у руске руке и што ће се подићи на рачун Сулине, не може ни Аустро-Угарској бити криво.“

* * *

Потоњи листови доносе једну депешу из Лондона од 12. ов. м., по којој је на сједници конференције од 9. ов. м. ријешено, да Србија не може бити примљена у јевропску дунавску комисију. Тражење Србије потпомагале су Аустро-Угарска и Њемачка, а Русија је била противна и изјавила је, ако Србија буде пуштена, да ће тражити да се пусти и Бугарска.

У тој ствари влада српска предала је лондонској конференцији мемоар, из кога вадимо овај завршетак:

„Да оставимо сасвим на страну питање о учешћу Србије у рјешавању о правилима пловидбе на Дунаву, пошто, мислимо, ни с које стране не може доћи ни у питање право Србије да о том предмету, о коме је, на основу берлинског уговора, рјешавала у мјешовитој комисији, може рјешавати и у лондонској конференцији; па да видимо да ли може бити основаних разлога против учешћа Србије и у рјешавању оних других двају питања која се стављају у задатак конференцији лондонској у случају да Румунија буде позвана да и о њима рјешава, а Србија не.

Да би се овај случај могао правилно оцијенити и ријешити, нужно је тачно испитати какав положај заузимљу према њему Србија и Румунија, с једне стране с погледом на општа начела међународног права, с друге пак с погледом специјалних међународних уговора који се на њ односе.

Кад се слобода пловидбе на Дунаву означи као један цјелоставан предмет од ушћа Дунава до Ђердапа; кад се та пловидба потчини једнообразним наредбама, Србија и Румунија, као суверене прибрежне државе, имају једнак истовјетан положај и по праву и по интересима, на основу општих начела међународног права.

Исто тако, обије прибрежне државе стоје на нози потпуне једнакости и по специјалним међународним уговорима који се тичу провидбе на Дунаву. Према чл. 54 берлинског уговора, само силе потписнице тога уговора имају права бити представљене у конференцији за рјешавање о продужењу трајања јевропске комисије и увођењу промјена за које би се нашло да су нужне. Поменути члан исказује ту одредбу јасно и категорички.

Ни Србија ни Румунија нијесу потписнице берлинског уговора; ни једна дакле ни друга немају, по њему, мјеста у конференцији за само рјешавање о продужењу трајања јевропске комисије и о поменутим нужним промјенама.

Ако би се хтјела каква разлика за положај Србије и Румуније изводити из те околности, што је Румунија, на основу берлинског уговора, стално заступљена у јевропској комисији, а Србија само у извјесном случају; што јевропска комисија ради на обалама румунским, над којима Румунија има право суверенитета; што она има више интереса због дуже обале и јаче трговине, — онда би нужно било, прије него што би се тај разлог употребио, дати одговора на питање: Зашто и Румунији није осигурано мјесто у конференцији самим ч. 54 берлинског уговора, кад су ти разлози постојали исто тако и онда као и данас, и за што се, без учешћа Србије, ријешило питање о просијецању Ђердапа, који на њеној обали лежи.

Ако ће правично и логично да се мисли, не може се аргументисати са тачке општих начела међународног права кад је питање о захтјеву Румуније, и онда изводити како јевропска комисија ради на обалама Румуније, како су њене обале дугачке а трговина јака; а кад се говори о захтјеву Србије, ставити се на гледиште чисто специјалних међународних уговора и доказивати како, по тим уговорима, Србија нема права тражити приступа у конференцију лондонску. Могућност дакле већег или мањег интереса не може, у овом случају, стварати какво ново право, нити правдати какву разлику у положају било за Србију било за Румунију.

Пошто је Србија у свему равна с Румунијом, и по општим начелима међународног права — ако и ова буду узимата у обзир, — и по специјалним међународним уговорима, — ако би ови послужили за основу и руководили конференцију кад буде доносила своју одлуку о захтјевима једне и друге државе, — Србија би имала права ишчекивати да јој се та једнакост призна и примјени, јер су захтјеви њени и Румуније, да буду примљене у конференцију, и ако су са свим праведни, опет нова ствар: ни за захтјев једне ни за захтјев друге нема основа у берлинском уговору. И пошто су обије државе, у положају и у праву, равне у односу пловидбе на Дунаву, природно је и логично мислити да се и једнако рјешење донесе о захтјевима њиним.

Разлика коју је берлински уговор учинио између Србије и Румуније, кад је првој дао мјеста у јевропској комисији само за израду правила о пловидби, док је другој дао права да у истој стално засједава, та разлика према Србији не може ничим бити оправдана. Једна пак неправда, једном учињена Србији, не би требало да може икад послужити за повод да се, полазећи од ње, Србији чине и даље неправде, него, на против, треба да је један разлог више да јој се ода захтјевана правда.

Ослањајући се на своја права и интересе, и апелујући на правичну и наклону одлуку великих сила, влада Њег. Величанства Краља Србије мисли да има основа надати се да силе, које су признале независност Србије, које су с благовољењем примиле прогласе краљевине, и које су са живим симпатијама поздрављале све труде и све успјехе ове земље на путу напретка и цивилизације, да те исте силе не ће сада моћи одрећи Србији право, за извјесне прилике међународним актима већ признате, да учествује и рјешава у конференцији којој је задатак да уреди пловидбу њене пограничне ријеке која је од највеће важности за трговинске односе њене.“

Политички преглед.

Прво дјело новога министарства у **Француској** било је то, да се прогоне монархични претенденти у смислу закона од 1834. Тога ради министар војни Тибоден управо је рапорат на предсједника републике, у којем на почетку вели, како се јавно мишљење у Француској узрујало због

ИЗВОД „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ХИГИЈЕНА ГЛАВЕ.

Од

Дра Павла Мантегаце.

(Предјевод с талијанског.)

Наставак.

Једна од најобичнијих погрешака против хигијене мозга, у коју упадају и најмудрији и најсмотренији људи, то је нагло прелажење из најревноснијег рада у савршени нерад. Тим се расипа знатна количина снаге. Познато вам је, да кад би могуће било на један пут задржати нашу земљу, жива снага њеног кретања претворила би се сва у топлоту, која би је загријала до 100.000 степена, те би је сву претворила у пару. Сличних појава бива и у нашем мозгу. Теже је задржати на један пут мозак, кад на крилима одушевљења јури по бескрајним просторима мисли, него ли жељезницу кад трчи својим колосијеком. Снага мозга кад се напрасно заустави у свом најживљем раду, обрати се сва на штету оне величанствене справе, из које се развија.

Послије дубоког умног рада, послије ватреног уалета фантазије не престаје с мјеста таласање и трептање у мозгу; ту се продужује кретање, које треба употребити на лакши и краћи рад.

У мудрој употреби средстава, која раздражују мозак, састоји се добар дио оне тајне, којом многи умију радити много, а без велика умора. Нека су од тих средстава морална, а нека су физична.

У ред првих долазе неке страсти, што убрзавају куцање човјечијег срца; таке су страсти: славољубље, чежња за добити, жудња борбе, жеђ за науке.

Између свих страсти, што могу силно подстакнути човјека на што већи умни рад, извјесно је најнеситљивије славољубље. Несразмјера између славољубља и даровитости тајни је узрок многим несрећама и многим самоубиствима. Имати толико славољубља колико и даровитости, то је идеална формула човјечијег савршенства и једно од најпоузданијих јемстава човјечије среће. Кад би се та формула могла увијек примијенити и остварити, нестало би многих надувених шарлатана, многих опонената по што по то, многих писаца који својим дјелима запремају само полице по библиотекама.

У ред физичких средстава за надраживање мозга долазе сва наркотична, алкохолна и кафејинска пића, што драже живце.

Опијум, хашиш и кока могу распалити фантазију, али то бива сувише бурно. Што на истоку многи књижевници, а сада и у Инглеској и у Америци, соком од мака поткрјепљују своју памет, то је велика слупост и несрећа, јер од тога брзо малаксава мозак, а ти књижевни производи, који пуни опијума извиру из њихове главе, обично су сами дитирамби и апокалипсе.

Алкохолна пића бољи су пријатељи пјесника него научењака. Жан Пол Рихтер имађаше увијек стакло вина на столу гдје је радио. Тако исто и Хорације, Гете, Ровани и многи други. Такође многи музичари нахођаху највише одушевљења и најбоља надахнућа међу стаклетима и чашама. Пит, кад год је имао да свршава послове великога замашаја, испијао је редовно једну чашу порта са капичицом кине. Инак Бакус је у опште већи пријатељ Венере него Минерве; те душевне искре, које из главе избијају уз звекет чаша, ријетко кад имају сјајан и правилан облик.

Бољи су пријатељи мозга кафа, чај, мате, гварана и шоколада. О њима сам ја опширно говорио у једном мом старијем дјелу. Сад ћу у кратко нешто од тог поновити, а нешто додати.

Кафејин, што се у кафи находи, чим уђе у наш организам, одмах се разлије по њему, судови га жедно упијају, те се размили по крви, на раздрма живце и постакне на жив рад све ћелије нашега мозга. Кафа растјерује маглу мозга и срца. Из јутра једна добра кафа производи у нама оно исто, што и сунчани зраци у влажној магловитој долини. Зијевање и досаду претвори кафа у пријатну раздраженост, тромост и љеност у вредноћу и рад. Послије кафе сваки је мирнје дивнији, свака пјесма слађа, сваки додир нежнији, сваки пољубац ватренији, а то с тога што су сва чула кафом изоштрена и осјетљивост је знатно увећана. То што бива са чулима и осјетљивошћу, бива такође и са идејама, које постану јасније и чистије, тако да нам је истина прозрачнија и приступнија.

Ако кафа обилатијим пљуском залије мозак, онда се умни рад претвори у узбуђеност, узрујаност и занос, који су опет правилни и уређени; крила генија рашире се снажно, па се вијну у небеса до највиших сфера љепота. Вјештак, политичар, научењак и пјесник осјећају, да им је кафом способност поткријепљена да им је јаче затегнута она унутрашња снага која производи и претвара силу.

Неки тврде да чај јаче дражи умну моћ, а да кафа живље утиче на уобразиље. Можда у томе има нешто истине; али у опажању тих појединца има толико разлике између човјека и човјека, да је врло тешко све то тачно испитати и опредјелити.

По своме искуству и по искуству својих пријатеља ја бих рекао да је чај млађи брат кафи, који слабије узбуђује фантазију, али бистри памет, растјерује маглу тромости, уклања глиб мртвила. Осим тога изоштрава нам чула те нам учини провиднијом атмосферу, што окружује све предмете.

Велика тајна, како се могу добро потребљавати та средства, што нам умну моћ надражују, састоји се у томе, да њихову употребу треба од времена на ври-

тога, што у војсци француској служе официри, који припадају фамилијама, које су негда владале у Француској, па да се не би велика начела војничкога запта и јединства дисциплине ослабила тијем што се на челу трупа налазе официри, који по рођењу својем имају изванредни положај, министар налази у том рапорту, да има разлога, да се на те официре примијене одређења закона од 1834 и да се ставе у недјествителност отпустом из службе.

Предсједник републике одобрио је тај рапорат и донио је ову одлуку:

Чл. I. — Официри, којима имена шљедују, стављају се у недјествителност отпустом из службе:

Г. Г. Орлеановић (Анрија-Јевђеније-Филип-Луји) дука од Омала, генерал дивизије. на расположењу;

Орлеановић (Роберто) дука од Шартра, пуковник-командант дванаесте регименте ловачке;

Орлеановић дука од Алансона, капетан дванаесте тобџијске регименте.

Чл II. — Министар војни овлашћује се да изврши ову одлуку.

* * *

У **Румуњској** још једнако расте велико огорчење због познате одлуке конференције лондонске и нарочито се све стрјеле управљају против Аустро-Угарске. Граја се велика дигла на цијелој линији журналистичкој и у томе нема разлике међу партајама које су сад све сложне у одбрани интереса своје земље као и у нападају на Аустро-Угарску. Да би се познало расположење тамошње, приједмо је да донесемо један чланак, који је изишао у »Независности Румуњској« и за који веле да га је инспирисала једна веома мјеродавна особа на влади. Ево тога чланка:

»Данас се мора конференција, по телеграфским саопштењима, одлучити о питању мјешовите комисије По свој прилици Аустрија ће опет добити што тражи. Сиље ће дакле признати да је Дунав од Ђердапа па до Галаца аустријска ријека. Тако веле посланици, а како су то озбиљни људи, они ће без сумње и без све шале таково изјашњење од себе дати. Географи могли би се још и шалити и спрдњу тјерати с тијем, почем њима није стало толико до »угледа« нит су везани том жицом осјетљивости, јер до сада још није се догодило то чудо од људи који имају све четир даске у глави, да се о једној ријеци, о државним границама, о обалама и суверенским правима једне државе расправља и рјешава, а да се та држава за то не пита. Не треба имати Бог зна колико математичког знања, па да се докаже, да на простору од Ђердапа до Галаца Румуњска има у својој власти више од двије трећине Дунава, Бугарска само трећи дио, Србија један десети дио, а Аустрија ни једне педи. Па ипак хоће се да Аустрија располаже том ријеком, а Србија да јој у том поможе да задобије превласни положај на цијелом Дунаву! Није ли то гријех на небо вијијући? Па ипак тако је! А кад је тако, онда вам се само од себе намеће питање: за што Јевропа одмах сад не нареди да Аустрија и Србија заузму Румуњску и Бугарску? И то не би значило ништа више него што значи одлука, да једна ријека, која тече између Румуњске и Бугарске, има припадати Аустро Србији. Ако се остави на вољу г. Бареру, онда ће тако и бити. Ва истину, Француска се може поносити тим човјеком, а Румуњска ће му бити вазда благодарна! Као што нам саопштава један румуњски дипломат (Карп) који од три дана овдје борави, конференција ће на све то пристати. Ми се дакле не смијемо више заваравати обманама, него морамо бити наредни за удар који нам спрема Аустрија, али не да га издржимо, него да га јунацки одбијемо, а то ћемо моћи, ако се сложимо с Бугарском, која је у овом питању захваћена као и ми и чији су интереси оштећени као и наши. Има дакле само једно средство, а то је: **да се одупремо оружаном силом.** Ми смо господари на свом дому и нећемо допустити никоме да нас столе макне. Радије ћемо сви изгинути, јер нам је милија смрт него срамота, а срамота би била за нас највиша, кад би нам странац, па још Аустријанац, у нашим пристанима заповиједао. Наше вароши украј пристана потпале би на тај начин фактично под Аустрију и Аустрија би морално завладала цијелом земљом нашом. Смијемо ли то допустити? Не, никако! То не смије ни по што бити! Румуњска ће сва листом на ноге устати, да обори срамоту која је у Лондону њој нанесена, јер има још нешто што велика господа у Лондону нијесу могла закључити и што не ће нико закључити, а то је: да се Румуњској удари на чело жиг кукавичлука! То им није у власти, божа ем вјера! Кад тако зборимо, не чинимо то за то што хоћемо да се размећемо. Нама није до тога. **Али** кад се на то иде, **да нас убију**, онда ће морамо *бранити* и гледати да што скупље продамо своју кожу. Ми не нападамо ни на кога, али ко нас такне, нек се чува. Ми смо слободни и хоћемо да останемо слободни, дакле даћемо прије живот него слободу. Робом не учини нас нико!«

Ово је доиста јасан говор и не треба му коментара!

* * *

Између **Италије** и Триполиса у Африци, на који су Талијани бацили око, стварају се задјевице подобне онијема, које су у данашње вријеме уобичајене, кад хоће каква јача сила да изведе своје скривене планове, који се састоје у — окупацији оне земље с којом се задјевица тражи. Због једне увреде, коју су неки урођеници нанијели талијанском заступнику у Триполису приликом представе у позоришту, влада талијанска спрема се, тако бар листови веле, да изашље читаву ескадру у Триполис, и да примора тамошњега гувернера да даде конзулу задовољење. Гувернер, да би уклонио могуће непријатне послједице од те експедиције, већ је био у талијанскога заступника и извињавао се што је више могао изражавајући своје сажаљење над немилим догађајем који се десио; уједно је и кривце казнио тамницом. Но питање је још, хоће ли се талијански конзуо и влада његова тијем задовољити. Французи су већ у бризи, да како Талијани не заузму Триполис, те сад почињу хладњети према њима исто онако као што су Талијани чинили према Французима, кад су ови на Тунис завојштили.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 5. Фебруара. — Ове недјеље имали смо за два дана греко-леванат приличан и ведро вријеме, па онда за два дана манстро и греко-леванат приличан и ведро, па за три дана исти вјетар с истом снагом, и по мало облачно. Море је било мирно.

Улазак и излазак Бојане био је слободан.

Доједрише:

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 20, кап. Омер Бећир, из Медуе, су 5 момака, крцат соли.

Траб. црн. „Махмудије“, тон. 15, кап. Мехмед Крико, из Обота, су 4 момка, празан.

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 24, кап. Мехмет Осман, из Медуе, су 5 момака, крцат соли.

Траб. црн. „Скутарина“, тон. 25, кап. Мустафа Дани, из Обота, су 6 момака, крцат руја и кости.

Траб. црн. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Али Јусуф, из Обота, су 5 момака, крцат руја и бакра старог.

Поједрише:

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 20, кап. Омер Бећир, за Обот, су 5 момака крцат соли.

Траб. црн. „Махмудије“, тон. 15, кап. Мехмет Крико, за Медову, су 4 момка, празан.

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 24, кап. Мехмет Осман, за Обот, су 5 момака, крцат соли.

Траб. црн. „Скутарина“, тон. 25, кап. Мустафа Дани, за Тријешће, су 6 момака, крцат руја и кости.

Траб. црн. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Али Јусуф, за Тријешће, су 5 момака, крцат руја и бакра старога.

Улцињ, 6. Фебруара. — Ове недјеље имали смо за 6 дана исток до подне, а по подне сјеверозападник лагушан, кадкад ведро, кадкад облачно; за 1 дан југ умјерен и мало да не ведро. За 3 дана мирно море, а за 4 дана понешто узбуркано.

Доједрише:

Барка црн. „Рођина“, од тон. 6, кап. Дул Бузук, из Медве, без терета.

Барка црн. „Ристо Стојовић“ тон. 3, кап. Сулејман Закули, из Медве, без терета.

Барка црн. „Вир Пазар“, тон. 3, кап. Адем Ибраим. из Медве, без терета.

Барка црн. „Рођина“, тон. 6, кап. Дул Бузук, из Медве, без терета.

Траб. црн. „Душа Моја“, тон. 31, кап. Брани Лани, из Бара, са теретом соли.

Траб. грчки „Шпиро“, тон. 26, кап. Шпиро Орфано, из Дубровника празан.

Траб. црн. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Али Јусуф, из св. Николе, крцат.

Поједрише:

Барка црн. „Рођина“, од тон. 6, кап. Дул Бузук, за Медову, са момчади и живежи брода.

Барка црн. „Саламон“, тон. 3, кап. Адем Маруча, за Медову, са момчади и живежи брода.

Барка црн. „Шежана“, тон. 3, кап. Смаил Мустафа, за Медову, са момчади и живежи брода.

Барка црн. „Вир Пазар“, тон. 3, кап. Адем Ибраим, за Медову, са момчади и живежи брода.

Барка црн. „Рођина“, тон. 6, кап. Дул Бузук, за Медову, са теретом дрва.

Барка црн. „Ристо Стојовић“, тон. 3, кап. Сулејман Закули, за Медову, са момчади и живежи брода.

Траб. црн. „Уда Верди“, од тон. 27, кап. Али Јусуф, за Тријешће, са истијем теретом руја, сувише укрца овдје нешто уља.

Улцињ, 13. Фебруара. — Ове недјеље имали смо за 4 дана исток умјерен, мало да не ведро и мирно море; 1 дан сјеверозападник лагушан, мало да не ведро и мирно море, за 2 дана сјевер из почетка умјерен, па јак, понешто облачно и понешто узбуркано море.

Доједрише:

Траб. црн. „Бела Вита“, од тон. 2, кап. Мустафа Сулејман, из Цавтата, празан.

Траб. италијанска „Валено“, од тон. 15, кап. Фрањо Козмаји, из Гружа, празан.

Поједрише:

Траб. црн. „Бела Вита“, од тон. тон. 32, кап. Мустафа Сулејман. за Драч, празан.

Траб. италијанска „Валено“, од 15 кап. Фрањо Козмаји, за св. Николу, празан.

Барка црн. „Рођина“, тон. 6, кап. Дул Бузук, за Медву, са момчади и живежи брода.

Барка црн. „Ристо Стојовић“, тон. 3, кап. Сулејман Закули, за Медву, са момчади и живежи брода.

Барка црн. „Саламон“, тон. 1, кап. Адем Маруча, за Медву, са момчади и живежи брода.

Барка црн. „Сефил Бахер“, тон. 3, кап. Даут Мустафа, за Медву, са момчади и живежи брода.

Бар, 13. Фебруара. — Ове прошасте недјеље имали смо вјетрове сјеверне доста јаке, море узбуњено и ведро небо.

Барометар држи се на 77, а температура Ф. 8.

Од пођаде уђеже у луку скунер турски „Кавал Марина“, тон. 37, кап. Хусеин Хасан, из Дубровника, празан, за Драч.

На 7. Фебруара дође редовно из Крфа и Арбаније пароброд аус. уг. „Малта“, тон. 406, кап. Стефан Перпић, са неколико путника и терета за ову луку, и отпутова за Далмацију и Тријешће прије прописаног времена.

На 9. Фебруара дође редовно из Тријешћа пароброд аус. уг. „Јонијо“, тон. 468, кап. Радоничић, који искрца нешто трговине за ову луку и отпутова у прописано вријеме за Арбанију и Крф.

Књижевност.

У течају прошлијех недјеља стигло су нам на приказ ове књиге: —

Уљана, приповијетка Ј. И. Крашевскога. Пријевод с пољскога. Панчево. Накладa књижаре Браће Јовановића, 1883. Цијена 16 новчића. — Ово је 50 свеска од „Народне Библиотеке“ коју та књижара издаје и коју најтоплије препоручујемо нашим сународницима. —

Слободијада, епски спјев у десет пјесама владике црногорског Петра II. Петровића Његуша. II. „Народне Библиотеке“ свеска 51. Панчево. Накладa књижаре Браће Јовановића. 1883. Цијена 16 новч. —

Емилија Галота. Трагедија у пет чинова. Написао Г. Ј. Лесинг. Пријевод с њемачкога. „Народне Библиотеке“ свеска 52. Панчево. Накладa књижаре Браће Јовановића. 1883. Цијена 16 новч. —

О Даничићевом презимену. (Нов прилог к биографији његовој) од Јоване Бошковића. (Прештампано из „Српске Независности“ за 1883, број 2 и 3.) Београд. Штампарија код „Св. Саве“. 1883.

Свако је своје среће ковач. Приповијетка за дјецу, од Ф. Хофмана. Превео Тихомир Остојић. Панчево. Накладa књижаре Браће Јовановића. 1883. Цијена 40 новч. —

Физиологија, од Форстера, проф. на универзитету кембричком. Превео др. Лаза Пачу, шеф општинских лекара у Београду. Нови Сад. Издање штампарије А. Пајевића. 1883. Цијена 60 новч. — Ово је свеска девета од ваљанијех „књига за школу и народ“ које издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду.

јеме прекидати. Напротив људи, кад не осјећају више раздражива дјејства тих пића, обично их у све већој мјери пију, те од једне кафе пријеђу на двије, три, четири, десет. То је хигијенски грјех, и то смртни грјех, који се не може никако опростити. У предјелима баровитим, са влажном и меканом климом може се допустити већа количина кафе и сличних пића. Али иначе врло је опасно пити претјерано много кафе и чаја ради дражења мозга.

Врло јако кријепи умни рад једна добра кафа, кад је попијемо из јутра на ште срца прије но што почнемо радити, па још једна послије два три часа рада, ако овај траје до подне. Врло је корисно свака три четири дана пропустити бар по један дан те не пити кафу, па се бавити лакшим радовима. Кад изиђемо у поље, да се мало одморимо, треба кафу за то вријеме са свим оставити. Ако се морамо више дана узастопце напрезати радом врло озбиљним и тешким, онда мјесто да пијемо више кафе, боље је прихватити се чаја, гваране, или кафе помијешане са шоколадом.

Ријетко кад треба кротити и стишавати мозак. Одмор, шетња, разне забаве могу лако умирити и најраздраженији мозак. Ако се за вријеме рада мозак толико распали и разигра да смета правилном и трезвеном мишљењу, онда треба прекинути рад, па се прошетати, пјевати, играти лопте, испљускати се добро хладном водом, па опет на посао. Она генијална фантазија, која се зове Ђанина Мили, нљути се једном на мене, кад ја запитах да ли она кафом постиче своје пјетске импровизације, па ми рече: „Ја пијем лимунаду и постим, мени треба узда а не бич.“ А лорд Бајрон употребљивао је неко још јаче средство за стишавање свога вулканског мозга.

Још један савјет, па сам свршио. — Правим и великим умним радницима биће врло корисно преплетати наизмјенце разне послове, неједнаке врсте. Послије уобразиље може употребити размишљање; послије читања може се пријећи на писање и т. д. За неке одабране и блажене природе ово је баш једини начин одмарања.

Волтер је у својој соби имао више столова, по којима је разређивао разне радове, па тихом бистрином и крјепком готовошћу прелазаше с једног на други. Челични Квинтино Села одмара се тиме, што прелази с једног политичког рада на кристалографију или геологију, па се за тим разгали читајући гласно Лукреција.

Смијем се кладити, да ће стотинама читалаца, дошавши довдје са превареном надом, изгубити на пошљетку стрпљење, бацити моју јадну књижицу и срдито узвикнути:

„Али гдје је та глава? Кад ће се почети о хигијени главе? Овдје се говори о васпитању, о философији, о свему и свачему, само не о здрављу главе. — Мене мучи главобоља а овдје о главобољи ни слова... Не могу се опростити кијавице, а овдје о кијавици ни спомена... Каква ми је ово хигијена главе?“

Само мало стрпљења! Али знајте да ја имам право а ви грјешите. Камо лијепе среће да васпитање буде увијек хигијена и да философија не квари никада здравље! — Кад вам говорим о најбољим условима за добро мишљење, а да се не поруши здравље, мислим да вам говорим баш о хигијени. А што се тиче кијавица, главобоља и других ситница мождане патологије, о томе ћемо говорити други пут. кад вас будем поучавао у домаћем љекарству.

Овом приликом казаћу вам само коју о инсолацији, т. ј. о болести мозга произведеној жарким сунчаним зрацима. Ја сам вас већ више пута учио, да се не бојите сунца. Шта више храбрио сам вас, да га волите као свог најбољег пријатеља. Али од тог пријатељства до толиког сунчања, да нам проври мозак, врло је далек пут. Многи војници и официри трпе разне болести у глави, јаке невралгије и тма других биједа само с тога, што се у маршевима, вјежбањима и парадама не води никаква рачуна о убитачности сунчаних усијаних стријела. Ако који од наших војних првака буде читао ове ријечи, молимо га нек застане мало и нека мало промисли, јер ће у овоме наћи предмет за врло озбиљно и врло важ[illegible] проу[illegible] и реформисање. Неке болести нервнога средишта бивају све чешће у војсци, па би заиста умјесно било о томе се мало дубље размислити.

ГЛАВА ПЕТА.

Долазим скоро до увјерења, да ми о оним стварима најмање знамо, о којима највише говоримо. Ево вам доказа.

Колико их има, који бар десет пута на дан не спомену Бога или граматику? Од како знамо за себе тиме су нам пунили уши и учитељи и родитељи. Ипак реците ми, има ли чега год што би нам мање познато било од Бога и од граматике? Покушајте запитати највеће богослове, философе и филологе овога свијета, па ћете се увјерити.

Да ли има у данашње доба кога што не бистри политику? Па покушајте запитати ма кога, запитајте каквог посланика или савјетника да вам каже, шта је то политика, па ћете имати шта чути.

А ријеч навика? Није ли она у свакијим устима свакога дана и свакога часа? Шта више кад нагазимо на какво тамно питање о природи људи или народа, о здрављу или о уредбама друштвеним. о особењаштву појединаца или о монотонији маса, ми зажмуримо мало, наберемо чело, па избацимо ову мудру изреку:

„То је све ствар навике“!

(Наставиће се).

Честитке о новој години, имендану и разним другим пригодама у прози и стиховима. Удешене за дјецу и одраслу младеж. Издао, по Ото Милеру, М. П. Н. Издање српске књижаре Браће М. Поповића код „Св. Саве“ у Новоме Саду 1883. Цијена 50 новч. —

О претоваривању школске дјеце. Опомена родитељима, учитељима и свјема пријатељима дјечијим од д-ра Фридриха Вилхелма Фрике-а. Превео Александар Јоновић, проф. више дјевојачке школе у Н. Саду. У Новом Саду. Издање књижаре Луке Јоцића и др. 1883. Цијена 30 новч. — Врло поучна и корисна књига. Препоручујемо је свакоме, особито наставницима и свјема који имају дјеце у школи. —

Пјесме о рату руско-турском и о бојевима на Плевни године 2877. Спјевао Богољуб Петрановић. У Дубровнику. Наклада књижаре Драгутина Претнера. 1883. —

Mudri Ćovo, po pučkej predaji ukitio za praznike Vid Vuletić-Vukasović. U Dubrovniku. Naklada knjižare Dragutina Pretnera. 1883. Ово је књига XII. од „Narodne Biblioteke“ коју издаје књижара Драгутина Претнера у Дубровнику. —

Три главне народне свечаности: божић, крсно име и свадба. Сабрао по Боки-Которској, Црној Гори и Ерцеговини, и описао Вук С. Врчевић Ришњанин. Панчево, 1883. Наклада књижаре Браће Јовановића. Цијена 1 фор. а. вр. — Чувено име покојнога Врчевића довољна је препорука овој књизи, којом је ново благо унесено у ризницу нашега народног умотворства. —

Нада. Забавник за омладину. Књига I. Издаје и уређује уредништво „Срчета“. У Биограду, у штампарији код „Св. Саве“ 1882. Цијена 60 пара. —

Српска земља. Од професора В. Карића. Са једном картом. Биоград. Парна штампарија задруге штампарских радника у Биограду. 1882. — У овој књизи описане су у кратко све земље у којима народ српски живи. Може лијепо послужити за познавање тијех земаља. —

Skadarski Zemljišnik od 1846, od Sime Ljubića. (Preštampano iz XIV. knjige „Starina“). U Zegrebu. Tisak dioničke tiskare. 1882. — Служиће добро историописцу крајева и земаља око Скадра. —

Календар за српске пољопривреднике за 1883 годину. Издање српског пољопривредног друштва. Уредио Паја Т. Тодоровић, уредник „Тежака“, х. предавач пољске привреде у богословији и учитељској школи биоградској. Година I. У Биограду. Парна штампарија задруге штампарских радника. 1883. — Врло згодан календар за пољске привреднике.

Споменица српског академског друштва „Зоре“ у Бечу о стогодишњици прве књиге Доситија Обрадовића 14. Јануара 1883. У Сомбору. Штампарија Фердинанда Битермана. 1883. — Препоручујемо особитој пажњи нашијех читалаца ову „Споменицу“ ради племенитог повода као и племените циљеви због које је издана. Спомен Доситија Обрадовића већ сам по себи заслужује да се слави. Овом приликом пак слава та удвостручена је тијем што је спојена са једним подузећем које би ради части народа нашега што прије имало да се оствари, а то је: пренашање костију нашега неумрлога Бранка на завјетно им мјесто, на Стражилово.

Телеграми „Гласа Црногорца.“

РИМ, 16. Фебруара. — Три петарде од карте пренуше јучер на вечер у исто доба на пјаци квиринал-ској пред палатом гдје стоји аустро-угарски посланик и на пјаци мљетачкој, без икаквијех пошљедица. Говори се да су ушљед тога неки затворени.

РИМ, 16. Фебруара. — Ушљед претраге по кућама емиграната трешћанскијех тројица од тијех емиграната затворени су. Очекују се још даља затварања.

ЦАРИГРАД, 16. Фебруара. — Бивши посланик у Бечу, Етем-паша, наименован за министра унутрашњих дјела, на мјесто Махмуд-Недима који је болестан.

Књижевни огласи.

КЊИЖЕВНА ОБЈАВА.

Сто година је томе, како је Доситије Обрадовић штампао праву књигу своју. Том књигом је уведен у данашњу књижевност српски народни језик наш. па пошто се њом започела новија народна књижевност наша, то смо овдје у Бечу прославили стогодишњицу њену.

Но да би сваком Србину дали прилику, да размишља о значају ове прве народне књиге наше, издали смо књигу, која носи назив:

„Споменица српског академског друштва „Зоре“ у Бечу“, стогодишњици прве књиге од Доситија Обрадовића, 14. Јануара 1883.

Као прилог књизи тој, додана је на великом формату израђена лијепа слика Доситијева (посао нашег младога сликара У. Предића); слика је тако удешена, да се може метнути у оквир.

Доходак ове књиге одредили смо: преносу земних остатака нашег генијалнога пјесника Бранка Радичевића са овдашњег Сан-марксовог гробља на убаво Стражилово у Сријемским Карловцима. „Зори“ је повјерила омладинска скупштина 1880. године, да пренесе кости пјесника српске омладине у миле крајеве српске. До сада се то није могло извршити; но пошто ће се то поменуто Сан-Марксово гробље скорим затворити, те ће се оне кости, што их до извјесног рока сродници не пренесу, онако ђутуре ископавати и сарањивати на опште гробље, то смо се одлучили да ове године пренесемо свакако кости нашега Бранка, у крајеве српске, да се временом не би могло рећи за њега оно, што се на жалост за многе заслужне писце наше данас говори: „незна им се ни гроба!“

Књигу смо штампали у 2500 примјерака и надамо се, да ће омладина српска у свима крајевима својски се око тога заузети, да је у народ растури.

Ми ћемо многим пријатељима послати тих књига у комисију, но ипак ће бити мјеста и крајева, гдје књиге на тај начин неће отићи. За то молимо поједине родољубе, да сваки у кругу својих пријатеља скупи колико може претплатника.

Цијена је књизи 40 новч. или један динар.

У Бечу 5. Фебруара 1883.

У име српског акад. друштва „Зоре“ у Бечу:

Мелко Радуловић, тајник. Петар Деспотовић, предсједник.

(Адреса: P. Despotović Wien I. Universität.)

„НЕВЕН“

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ

доноси у своме другом броју за 1883. ове чланке: 1. Једна слика Доресова (чланак са двије слике). — 2. Прекомјерност (пјесма) од Чика Јове. — 3. Моја радост (пјесма) од Исе Т—ћ. — 4. Анђео (приповијетка) превео Браца Бранко. — 5. Учимо се (пјесма) од Рајина. — 6. Хора (са сликом) од Чика Јове. — 7. Некад и сад. — 8. Добра дјеца (са двије слике) од Озрена. — 9. Шта ласта о себи приповиједа (приповијетка свршетак), од Браца Светомира. — 10. Орао (са сликом) од Брана Бранка. — 11. Даштања. — 12. Чика Јовина пошта.

Рукописи и све што се тиче уредништва, шаље се на адресу Dr. Jov. Jovanović Wien, Währingerstrasse 9. — „Невен“, Чика Јовин лист, излази два пут мјесечно на читавом табаку. Цијена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор., на пола године 2. фор. За Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 динара или 5 фор. у банкама на читаву годину, односно 15 динара или два фор. 50 нов. на пола године, и шаље се на адресу

Штампарија А. Пајевића
У Новом Саду.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

Браће Јовановића

Изишла је свеска 51.

СЛОБОДИЈАДА.

Епски спјев П. Петровића Његоша.

III. (свршетак) 16. н. (35 пара).

Добија се у свјема српским књижарама. — Претплата на 24 свеске ф. 3.50 (7 дин.) а поједина 18. н. (40 пара) и шаље да шаљемо ми о нашем трошку сваку сваку уредно. — Излази сваких 14 дана 1 15. — Новац молимо унапријед с пошт. упутницом.

У Панчеву.

Књижара Браће Јовановића.

LA VERIFICA

esce al 7, 18 e 27 d'ogni mese

giornale di tutte le estrazioni ufficiali tanto austriache che estere, con distinta di tutte le cartelle estratte e non presentate per l'incasso, porta le più interessanti notizie finanziarie, i numeri del lotto austriaco ed italiano, i listini di Trieste, Vienna, Parigi, Berlino, Francoforte, Milano, Firenze, Roma ecc. ecc.

Ogni abbonato riceverà in gennaio il prontuario delle cartelle estratte dalla prima estrazione a tutto il 1882 ed il calendario delle estrazioni pel 1883.

DECORRE GIÀ DA OGGI

abbuonamento per tutto l'anno 1883

Abbonamenti si accettano ogni giorno.

Condizioni d'abbuonamento:

Dal 1 gennaio al 31 decembre: Trieste all'ufficio f. 1.80, Trieste a domicilio f. 2. —, per tutto l'impero austro-ungarico f. 2.50. Estero oro f.chi 8, fuori dell'Unione postale in oro f.chi 10, un singolo numero soldi 6.

Amministrazione e redazione presso G. Zoldan, Ufficio Veritica di tutte le Estrazioni e Cambio-Valute vicino al Palazzo governiale

in Trieste.

(4—5

ОГЛАСИ.

Поштарске марке.

Тимбране поштарске марке, црногорске, бугарске, источно-румелијске, и турске, и цијеле кореспонденц-карте, купују се 100 комада по 2 франка, а 1000 по 20 франака.

Агенти се траже, који могу мјесечно 100—200 франака заслужити.

Купујем старине, као новце, слике, оружје, и т. д. Кореспондирам у њемачком, француском и српском језику. На питања одмах ћу одговорити.

Повратно порто нужно је и писма рекомандована. Ближи извјештај код: Вајс Шандор, трговинастарина у Будапешти, Стефанов трг, број 8.

(11—20)

ВРЛО ВАЖНО!

падавицу (епилепсију), грчеве, фрасиневрозе, радикално се лијече мојом методом.

Плаћа се тек по што се човјек излијечи. Лијечење преко писма

Пр. Ш. Алберт.
(Pr. Ch. Albert).
29. Avenue de Wagram 29. Paris.

Разне болести

лијече се радикално мојом методом, основаном на најновијим научним испитивањима, па и у најочајнијим случајевима, и то, без да се ремети занимање. Лијечим исто тако и несрећне пошљедице грјехова у младости, неврозе и импотенцију (мушку немоћ). Гарантујем за дискрецију.

Молим да ми се пошље тачан опис болести.

ДР. БЕЛА,
Париз 6: Place de la Nation 6.

ПОШТАРСКИ

ЗИМЊИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недјељу: предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у четвртак: предавање до до 10 и по ура у јутро; у суботу: предавање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора, у уторник: раздавање у 2 уре по по дне; у сриједу: раздавање у 2 уре по по дне; у четвртак: раздавање у 2 уре по по дне; у петак: раздавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у четвртак, предавање у сриједу до 4 уре по подне.

Долази из Котора у петак, раздавање у суботу у 8 ура пред по дне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Улциња у понедјељник, сриједу и суботу, предавање до 11 ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Даниловграда, из Никшића, из Подгорице и из Улциња у уторник, четвртак и недјељу, раздавање у 10 ура у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Улциња у суботу, предавање у петак до 4 уре по по дне.

Долази у уторник, раздавање у 10 ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро и од 2 до 4 по по дне.

Цетиње, 1. Марта 1882.

Управитељство
Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 19. Фебруара 1883.

Државни дуг у сребру	7820.
» » » банкама	7855.
Златна рента	9675.
Лозови од 1860	9280.
Банчине акције	829.
Кредит	29420.
Лондон	11960.
Ц. кр. цекин	564.
Наполеон	949.
Државна марка	5845.

Народна привреда.

ТРИЈЕШЋЕ, 13. Фебруара — Разна роба на нашем тржишту имала је ове недјеље слиједеће цијене:

		од ф.	до ф. н.
Восак примерски и угар.	за 100 кил.	— —	— —
Кафа порторико	»	80 —	105 —
С. Доминго	»	50 —	56 —
Рио према врсти.	»	35 —	52 —
Цукар аустријски	»	33 50	35 —
тучени	»	29 —	33 —
Цвијеће траве бухаче	»	42 —	70 —
Тамјан	»	26 —	35 —
Наранче скрињица	»	2	5 —
Карубе пуљешке.	за 100 кил.	9 —	—
левантинске	»	6	— —
далматинске	»	—	— —
Смокве Каламата	»	18	19 —
пуљешке	»	12 —	16 —
Лимуни скрињица	»	3 —	5 50
Бадем или мандуле пуљ.	»	68 —	76 —
далматинске	»	76 —	— —
Љешњаци	»	19 —	32 —
Шљиве	»	23 —	24 50
пшеница руска	»	10 50	11 —
угарска	»	10 50	11 —
галачка	»	— —	— —
Кукуруз (румелијски) руски	»	— —	— —
угарски	»	10 —	10 25
Раж	»	7 50	— —
Јечам	»	— —	— —
Зоб угарска	»	7 —	8 —
арбанска	»	6 25	675
Пасуљ (фажол) према врсти робе	»	10 50	12 —
Боб	»	— —	— —
Лећа	»	— —	— —
Орих талијански	»	14 50	23 50
инглешки (китајски)	»	12 50	13 —
Вуна босанска	»	100 —	110 —
морејска	»	118 —	125 —
арбанска	»	125 —	— —
истарска	»	— —	— —
Штице копушке јеловице	»	48 —	90 —
штајерске	»	42 —	70 —
Греде	»	10 80	11 40
буквице	»	6 —	12 —
Уље итал. ниже врсте	»	40 50	43 —
» најбоље	»	50 —	62 —
» средње врсте	»	— —	— —
далматинско	»	43 —	44 —
истарско	»	41	— —
Камено уље у барилу	»	10 —	10 25
у кашетама	»	13 —	13 25
Коже стројене	»	145 —	175 —
сухе воловје	»	47 —	55 —
далм. ист. и бос.	»	80 —	108 —
јагњеће	за 100 ком.	80 —	110 —
далматинске	»	70 —	100 —
козје	за 1 кил.	— 56	— 70
вунене слане	»	— 50	— 60
суке	»	— 55	— 70
зечје	за 100 комата, у сребру	34 —	42 —
Бакалар	за 100 кил.	45 —	53 —
Сарделе 1 барно		13 —	25 —
Витриол модри	за 100 кил.	26 —	27 —
зелени	»	— —	— —
Масло	»	70 —	100 —
Лој далматински	»	46 —	47 —
Сало	»	79 —	— —
Маст (сало растопљено)	»	— —	— —
Славина	»	74 —	— —
Ракија етолитар (100 литара)		— —	— —
Галвићи истарски	за 100 кил.	22 —	24 —
Руј	»	9 —	— —
» истарски	»	8 50	— —
» далматински		7 50	8 —
Лишће од ловорике	»	12 —	13 —
Винске стрготине (Gripia)			—
сплох	»	40 —	80 —
Мед	»	28 —	32 —
Лумбер (јабучице од ловорике).	»	11 —	11 50
Пакал барно од 100 килогр.		—	— —
Цуње (штраце)	за 100 кил.	2 —	18 —
Катрам далматински	»	14 —	16 —
Сумпор у праху	»	7 50	8 50

Уредник и издавалац Божо Новаковић.

Државна штампарија.